

۱۵۷۹۸۱

۱

یادگیری مشارکتی

با رویکرد فراشناختی و سازنده گرایی

دکتر محمدرضا کرامتی

دانشیار دانشگاه تهران

انتشارات زمینی شاد

کرامتی، محمدرضا، ۱۳۴۷.

یادگیری مشارکتی: با رویکرد فراشناختی و سازنده‌گرایی / محمدرضا کرامتی.

تهران: زندگی شاد، ۱۳۹۶. ۱۲۸ ص. ۱۴/۵ * ۲۱/۵ س.م.

۱۰۰۰۰ ریال: 978-600-8377-12-2

فیبا

مargروهي در آموزش و پرورش، يادگيري سازماني، مطالعه و فراگيري.

Groupwork in education, Organizational learning, Study skills

LB ۱۳۹۶ ۱۴/۵/۲۱

۳۷۱/۳۹۵

۴۸۶۷۵۸۶

انتشارات زندگی شاد

يادگيري مشارکتی

نویسنده: دکتر محمدرضا کرامتی

ناشر: زندگی شاد

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه

چاپ اول ۱۳۹۶

ISBN: 978-600-8377-12-2

انتشارات زندگی شاد: تهران. مرزداران. سرسبز جنوبی. گلدیس ۸ پ ۲۸. ط ۳.

۹۱۵۵۰۳۵۶۱۷-۰۹۱۹۵۶۱۶۴۹۹-۴۴۲۷۸۶۳۱

@zendegieshad

۱۰۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

مقدمه.....	۵
فصل اول: چرا یادگیری مشارکتی؟	۹
یادگیری مشارکتی و مکتب فراشناختی و سازنده‌گرایی اجتماعی	
انضباط درونی یا بیرونی؟!	
پاداش‌های درونی یا بیرونی؟!	
رفاقت یا رقابت؟!	
نقش مربی و معلم	
به‌سوی یادگیری مشارکتی	
مروری بر فصل اول	
فصل دوم: یادگیری مشارکتی چیست؟	۳۹
تعریف یادگیری مشارکتی	
آموزش متقابل و یادگیری مشارکتی	
یادگیری معکوس و یادگیری مشارکتی	
ضرورت کاربرد یادگیری مشارکتی در کلاس درس	
مقایسه یادگیری مشارکتی با یادگیری رقابتی و انفرادی	
مروری بر فصل دوم	

فصل سوم: یادگیری مشارکتی چه ویژگی‌هایی دارد؟... ۷۱

مروری بر فصل سوم

فصل چهارم: گروه مشارکتی چیست؟ ۹۱

تعریف گروه مشارکتی

مراحل شکل‌گیری گروه مشارکتی

گروه مشارکتی واقعی کدام است؟

گروه و تیم (گروه مشارکتی)

انواع کار گروهی مشارکتی

مروری بر فصل چهارم

فصل پنجم: ترکیب و نقش اعضای گروه مشارکتی

چگونه است؟ ۱۰۵

ترکیب اعضای

نقش اعضای

مروری بر فصل پنجم

منابع ۱۲۳

مقدمه

با اینکه در بیشتر محافل علمی و اجرایی صحبت از فعال بودن شاگ می‌شود اما روش‌های سنتی (به‌ویژه سخنرانی) همچنان بر نظام آموزشی سایه انداخته و موجب گردیده شاگردان در زمینه یادگیری م‌باهیم رس، کمتر با موقعیت‌های چالش‌آور مواجه شوند، فرصت‌های کناری برای تعامل، هم‌فکری، همکاری و بحث و گفتگوی معلّم با شاگ و شاگ‌دان با یکدیگر فراهم شود، رقابت جایگزین همکاری گردد و اعمال خط جمع‌گریزی و گوشه‌گیری در بین شاگردان افزایش یابد (کرامتی، ۱۳۷۶).

در این شرایط گرچه PowerPoint جایگزین تخته‌سیاه و صندلی‌های متحرک و وایت‌برد، جایگزین نیمکت‌ها شده‌اند اما معلّمان اغلب گوینده بوده و از دانش‌آموزان انتظار دارند در وقت‌داده دانش باشند (نه تولیدکننده آن) و فقط به امتحان فکر کنند. این در حالی است که پژوهش‌ها نشان داده دانش‌آموزانی که از طریق یادگیری فعال می‌آموزند ضمن اینکه از یادگیری لذّت می‌برند، مهارت‌های اجتماعی‌شان نیز تقویت می‌شود (کرامتی، ۱۳۸۴) از جمله روش‌های فعال، یادگیری مشارکتی است که موضوع اصلی کتاب حاضر است. اهمیت استفاده از این رویکرد آموزشی به حدی است که اگر در

مدارس و مراکز آموزشی فراگیر نشود، سیاره‌ای که در آن زندگی می‌کنیم دیر یا زود به نابودی کشیده می‌شود! زیرا بحرانهایی که سیاره امروز را به مرز نابودی کشانده یا در اثر خودکامگی‌ها و سزوانگاری‌های فردی بوجود آمده و یا نتیجه دشمنیها و رقابت‌های بی‌اساس بوده است. بنابراین ما امروز برای بقا و زندگی آرام و مسالمت آمیز بیش از هر زمان دیگری به همیاری و همکاری نیاز داریم. همیاری سنگ بنای جامعه‌ای استی بر دموکراسی و مردم‌سالاری و از جمله مردم‌سالاری دینی است. هیچ کشوری بدون وجود همیاری مؤثر بین مدیرانش نمی‌تواند به دست‌آوردی اداره شود. همیاری بنیاد اساسی ثبات اقتصادی و سیاسی کشور است و تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی نیز بدون همیاری، همکاری و همدلی بین مدیران بخش‌های مختلف غیرممکن است. لذا این شعار دیرینه که آموزش و پرورش کلید اصلی رشد و پیشرفت هر کشوری است باید هر چه زودتر عملی شود و این واقعیت را بپذیریم که مدرسه و کلاس درس سنگر اصلی مبارزه با انواع تهاجم‌های فرهنگی و پایه اصلی شکوفایی و بالندگی کشور است. تیم‌های اقتصادی دولت که قرار است با هم کار کنند، تیم‌های برنامه‌ریزی فرهنگی که قرار است با هم تعامل سازنده داشته باشند، سیاست‌گذاران اجتماعی که قرار است در قالب تیم‌های اثربخش با هم

کار کنند همه می‌توانند در کلاسهای درس ساخته شوند و ساخته شدن آنها با استفاده از روشهای سستی و غیرفعال امکان‌پذیر نخواهد بود. تعامل و هم‌اندیشی در کلاسهای درس در قالب کار تیمی بستر شکل‌گیری تیم‌های برنامه‌ریزی را فراهم می‌سازد. بنابراین، اصولی‌ترین راه تشکیل تیم‌های برنامه‌ریزی در سطح کلان، کلاسهای درس هستند. مدیران و رهبران آینده هم‌اکنون با ما هستند، اعضا تیم‌های برنامه‌ریزی هم‌اکنون با ما هستند. بهترین حالت ممکن، این است که از هم‌اکنون روحیه کار تیمی را در آنان پرورش دهیم تا هم از دوران کودکی، نوجوانی و جوانی خود لذت ببرند و هم اینکه یاد بگیرند در دوران بزرگسالی چگونه در یک سازمان در قالب تیم‌های برنامه‌ریزی برای رسیدن به هدف مشترک، با یکدیگر کار کنند. گرچه مخاطب اصلی کتاب حاضر معلمان هستند و در اغلب موارد در کتاب از واژه معلم و دانش‌آموز استفاده شده اما همکاران دانشگاهی و غیره می‌توانند از آموزه‌های کتاب در کلاسهای درس دانشگاه بهره ببرند.

کتاب حاضر که بر اساس تجربیات واقعی و جدیدترین پژوهشهای بومی و بین‌المللی به نگارش درآمده، اولین قسمت از مجموعه یادگیری مشارکتی است که شما را با زیربناهای اصلی این رویکرد آشنا می‌کند. در قسمت‌های بعدی با روشها و فنون

یادگیری مشارکتی، طراحی و اجرای یادگیری مشارکتی، یادگیری مشارکتی و پیشرفت تحصیلی و کار تیمی در سازمانها آشنا خواهید شد. از معلم و شاعر توانمند جناب آقای حسین عابدی که با اشعار ریبای خود، مروری کوتاه بر مطالب فصول کتاب داشتند، سپاس گزارم

دکتر محمدرضا کرامتی

دانشیار دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه تهران

mkeramaty@ut.ac.ir